

JAK ROZUMIEĆ WSKAŹNIKI MAKROEKONOMICZNE?

Szanowni Państwo,

przekazujemy Państwu scenariusz zajęć dotyczący analizy i interpretacji podstawowych wskaźników makroekonomicznych. Ich znajomość jest niezbędna dla zrozumienia zagadnień współczesnej ekonomii i oceny działań podejmowanych w ramach polityki gospodarczej. Wskaźniki ekonomiczne (ilościowe) są podstawowym narzędziem analizy sytuacji ekonomicznej. Możemy wyróżnić wskaźniki stanu (poziom, stopa) lub zmian (dynamika, tempo wzrostu). Pierwsze z nich są wykorzystywane głównie do analizy bieżącej sytuacji lub porównań międzynarodowych, drugie dotyczą analizy zmian w ujęciu czasowym i dotyczą progresu i regresu. Oprócz metodologii obliczania wskaźników, co jest domeną ekonomii pozytywnej, ważnym elementem jest interpretacja wskaźników (ekonomia normatywna) bo czy 5% bezrobocie to dużo czy mało? Bez znajomości kontekstu, należałoby udzielić odpowiedzi - to zależy.

SPIS TREŚCI:

1. Scenariusz zajęć	s. 2
2. Materiały do zajęć z odpowiedziami	s. 3 – 9
3. Zadanie domowe	s. 10
4. Materiały dodatkowe	s. 10

TEMAT: **Jak rozumieć wskaźniki makroekonomiczne?**

CZAS TRWANIA ZAJĘĆ: 90 minut (2 godziny lekcyjne)

I. CELE LEKCJI (UCZEŃ):

- zna metody oceny sytuacji makroekonomicznej poszczególnych państw
- umie wykorzystać metody i narzędzia analizy sytuacji makroekonomicznej
- potrafi analizować zjawiska i procesy zachodzące w gospodarce z wykorzystaniem podstawowych narzędzi i wskaźników

II. METODY PRACY

- wykład
- ćwiczenia grupowe
- dyskusja
- burza mózgów

III. ŚRODKI DYDAKTYCZNE

- teksty drukowane
- czyste arkusze papieru
- markery

PRZEBIEG ZAJĘĆ

Wprowadzenie

Motto:

"Jeśli postawisz problem do rozwiązania dziesięciu ekonomistom, to otrzymasz dziesięć (a jeśli będzie wśród nich John M. Keynes¹, to jedenaście) opinii"

Winston Churchill

Nauczyciel odczytuje uczniom motto i inicjuje krótką dyskusję na temat jak rozumieją powyższe zdanie i dlaczego ekonomiści mają różne poglądy na gospodarkę i nie zawsze zgadzają się ze sobą.

Nauczyciel wyjaśnia, że ekonomia dzieli się na **pozytywną** i **normatywną**.

Ekonomia pozytywna skupia się na badaniu faktów i opisie zjawisk występujących w gospodarce bez ich oceny czy wartościowania.

Ekonomia normatywna opiera się na wartościach i normach i w ramach tej dziedziny ekonomiści nie potrafią dojść do porozumienia. Główny problem dotyczy roli i udziału państwa w gospodarce. Skrajne poglądy to gospodarka w pełni liberalna z minimalnym udziałem państwa, a z drugiej strony interwencjonizm państwowy zakładający ścisłą kontrolę państwa nad procesami gospodarczymi.

Nauczyciel zadaje uczniom następne pytanie: do czego są potrzebne wskaźniki ekonomiczne.

Po wysłuchaniu odpowiedzi uczniów wyjaśnia że mierniki dynamiczne służą najczęściej do oceny zmian zachodzących w obrębie gospodarki tzn. odpowiadają na pytanie czy państwo zmierza w dobrym czy w złym kierunku natomiast miary statyczne (wartości) używa się najczęściej

---

¹ Jeden z najważniejszych ekonomistów XX wieku. Twórca teorii interwencjonizmu państwowego. Zwolennik aktywnej polityki gospodarczej.

w porównaniach międzynarodowych do oceny danej gospodarki w porównaniu z innymi.

Rozwinięcie:

Ćwiczenie 1. (czas ćwiczenia 10 minut)

Nauczyciel dzieli uczniów na trzyosobowe grupy, przekazuje im czyste kartki papieru oraz markery i prosi o wypisanie na kartce odpowiedzi na pytanie: jakie znają wskaźniki ekonomiczne, a następnie zapisuje odpowiedzi na tablicy w formie poniższej tabeli. Może również dawać punkty poszczególnym grupom uwzględniając liczbę wpisanych mierników ekonomicznych.

Waluta (złoty)	Procenty	Inne
Produkt Krajowy Brutto (PKB)	wskaźnik cen konsumpcyjnych (CPI)	Indeksy
Produkt Narodowy Brutto (PNB)	Stopa inflacji	Rankingi
Dochód Narodowy	Deficyt budżetowy do PKB	
Średnie wynagrodzenie	Dług publiczny do PKB	
Wartość Inwestycji	Stopa inflacji	
Podaż pieniądza	Stopa wzrostu gospodarczego	
Kurs walutowy		

Nauczyciel krótko podsumowuje odpowiedzi uczniów i wyjaśnia zaproponowany w tabeli podział prezentując poniższe informacje

Waluta (złoty)

Waluta jest najbardziej powszechnym sposobem mierzenia zjawisk ekonomicznych (najczęściej produkcji, wydatków i dochodów) gdyż jest miernikiem wartości. W złotych są podawane mierniki produkcji (produkt krajowy brutto, produkt narodowy brutto, dochód narodowy) i dobrobytu społecznego (dochód rozporządzalny, przeciętne wynagrodzenie) zarówno całkowite jak i per capita (na mieszkańca). Ponadto w walucie podawane są składniki popytu globalnego (konsumpcja, inwestycje, saldo handlu zagranicznego), wartość bezpośrednich inwestycji zagranicznych itp. W statystyce krajowej wyniki podawane są w złotych, przy porównaniach międzynarodowych stosuje się euro lub standard siły nabywczej², dolary lub tzw. dolary międzynarodowe³.

Nauczyciel podaje uczniom poniższą interpretację wartości wskaźników wyrażonych w walucie:

W przypadku zjawisk o charakterze pozytywnym (produkcja, dochód) wyższe wartości miernika lub jego wzrost, świadczą pozytywnie o gospodarce. W przypadku zjawisk negatywnych (deficyt budżetowy, dług publiczny) zależność jest odwrotna. Specyficzną formą miernika podawanego w walucie jest kurs walutowy. W Unii Europejskiej określa się wartość walut obcych będącą ekwiwalentem jednostki waluty krajowej.

Interpretacja: nie ma możliwości jednej interpretacji zmian kursu, gdyż w gospodarce istnieją grupy osób o przeciwstawnych interesach (eksporterzy i importerzy)

---

² umowna waluta wykorzystywana przez Eurostat do wyrażania realnego poziomu PKB i jego składowych, eliminująca wpływ różnic w poziomach cen między państwami. Teoretycznie za jedną jednostkę można kupić taką samą część określonego koszyka dóbr i usług w każdym państwie. Kurs w walucie lokalnej ustala się na podstawie poziomu cen w danej gospodarce w relacji do uśrednionego poziomu cen w całej Unii Europejskiej.

³ umowna waluta utworzona na bazie dolara amerykańskiego, służąca do wyrażania realnego poziomu PKB i jego składowych, eliminująca wpływ różnic w poziomach cen między państwami. Teoretycznie za jednego dolara międzynarodowego można kupić taką samą część określonego koszyka dóbr i usług w każdym państwie. Kurs dolara międzynarodowego w walucie lokalnej ustala się na podstawie różnicy między siłą nabywczą dolara amerykańskiego w Stanach Zjednoczonych a jego siłą nabywczą w porównywanym państwie.

Procenty i punkty procentowe

Mierniki podawane w procentach są bardzo często wykorzystywane w ekonomii w analizie zjawisk o charakterze strukturalnym (procentowy udział, stopy procentowe). W ten sposób podawana jest informacja o takich zjawiskach jak bezrobocie (stopa bezrobocia), odsetki od kredytu czy lokaty (stopy procentowe banku centralnego i banków komercyjnych). W podobny sposób podaje się dane dotyczące deficytu budżetowego czy długu publicznego (procentowa relacja wartości deficytu budżetowego do PKB, procentowa relacja wartości długu publicznego do PKB). Zmiany pomiędzy wartościami podawanymi w procentach są prezentowane w punktach procentowych, czyli różnicy między bieżącym poziomem zjawiska a jego poprzednią wartością.

Interpretacja: brak możliwości jednoznacznej interpretacji zmian procentowych. Interpretacja zależy od charakteru zjawiska

Inne sposoby mierzenia sytuacji makroekonomicznej

Indeksy stosuje się w analizie taksonomicznej (uszeregowaniu) państw według jakiegoś zjawiska. Wartość maksymalną stanowi najczęściej liczba 1 lub 100. W ten sposób tworzony jest np. wskaźnik rozwoju społecznego HDI.

Interpretacja: zależy od charakteru zjawiska. Przy indeksie HDI im większa liczba tym państwo jest na wyższym poziomie rozwoju społecznego. W przypadku zjawisk negatywnych, zależność jest odwrotna.

Ćwiczenie 2. (czas ćwiczenia 30 minut)

Nauczyciel rozdaje każdej grupie (w tym samym składzie co poprzednio) karty z zapisanymi poniższymi pytaniami oraz czyste kartki papieru i markery. Daje uczniom 30 minut na przygotowanie odpowiedzi na poniższe pytania

- Dlaczego Szwajcaria jest bogata, a Albania biedna?
- Od czego zależą wynagrodzenia?
- Kim jest statystyczny Polak?
- Dlaczego niektóre małe państwa są bogate?
- Dlaczego Finowie są szczęśliwi?
- Jak się mierzy gospodarkę?

- Czy stopy mogą zmaleć?
- Co to znaczy, że złoty się umacnia?
- Jak rosną ceny?
- Dlaczego państwa lubią się zadłużać?

Wybrani przedstawiciele grup odpowiadają kolejno na każde pytanie. Nauczyciel może oceniać odpowiedzi przyznając za nie punkty. Po czym nauczyciel podsumowuje wypowiedzi uczniów.

Wyjaśnienia do pytań:

Pytania	Krótkie wyjaśnienie
Dlaczego Szwajcaria jest bogata, a Albania biedna?	Na różnice wpływają: <ul style="list-style-type: none"> • historia • ustrój • struktura gospodarki
Od czego zależą wynagrodzenia?	Wynagrodzenie zależy od: <ul style="list-style-type: none"> • rodzaju pracy (branży), • rodzaju stanowiska, • wykształcenia, • doświadczenia zawodowego, • wydajności (pracowitości), • czasu pracy • i dostępności tzw. czynników produkcji czyli to dzięki czemu produkcja może powstać (miejsce pracy, surowce, materiały, półprodukty, technologia).
Kim jest statystyczny Polak?	Statystyczny Polak jest mężczyzną, mieszka w mieście, ma wykształcenie średnie, pracuje, ma 40 lat, żonę i dzieci. Po pracy siedzi przez 2-4 godziny przed telewizorem, bo to ulubiona rozrywka statystycznego Polaka. Statystyczny Polak nie sięga do książek, czyta za to sporo gazet. Praktycznie

	nie chodzi do kina, do teatru i do opery. Kocha telefony komórkowe.
Dlaczego niektóre małe państwa są bogate?	Ekskluzywność i wysokie koszty utrzymania decydują o tym, że obywatelstwo uzyskują ludzie bogaci. Wysokie dochody płyną z turystyki. Bardzo często małe państwa są lub były rajami podatkowymi. ⁴
Dlaczego Finowie są szczęśliwi?	Państwa skandynawskie mają bardzo rozbudowaną sferę socjalną, dobrą edukację (fińska szkoła jest uznawana za najlepszą na świecie!) i opiekę zdrowotną, co w rezultacie przekłada się na wysokie miejsca w rankingu.
Jak się mierzy gospodarkę?	Wzrost produkcji oznacza wzrost dochodów (większe wynagrodzenia) osób pracujących w gospodarce, a tym samym większe wydatki. Ludzie mają różne potrzeby, które zaspokajają poprzez wydatki (zakupy). Im więcej kupią tym bardziej powinni być zadowoleni i to właśnie mierzy PKB.
Czy stopy mogą zmaleć?	Stopy procentowe są ilorazem dwóch wartości podawanym w procentach. Stopy procentowe służą do liczenia bezrobotnych (stopa bezrobocia to liczba bezrobotnych przez sumę bezrobotnych i pracujących) oraz w bankach komercyjnych do ustalenia kosztów kredytu (odsetki do wartości kredytu) lub zysków z lokat (odsetki do kwoty lokaty).
Co to znaczy, że złoty się umacnia?	Kurs walutowy zależy od wielu czynników. Przede wszystkim od popytu (zapotrzebowania na złotówkę, które zgłaszają eksporterzy oraz zagraniczni turyści i inwestorzy). Jeżeli popyt na

⁴ raje podatkowe to państwa, w których przepisy podatkowe są wyjątkowo łagodne dla obcokrajowców i kapitału zagranicznego. Celem rajów podatkowych jest przyciągnięcie kapitału osób bądź firm poza miejsce wykonywania działalności ekonomicznej.

	złotego rośnie to cena złotego (kurs) również rośnie, a złoty się umacnia. Drugim czynnikiem wpływającym na kurs jest podaż. Jeżeli NBP "dodrukuje" pieniądze to ich wartość spadnie.
Jak rosną ceny?	Firmy podnoszą gdy: rośnie popyt albo gdy wzrosną im koszty działalności. Ceny rosną (są podnoszone) o niewielkie wartości (inflacja pełzająca), kilka procent rocznie (inflacja krocząca), o znaczne wartości (inflacja galopująca) i wreszcie powyżej 100% miesięcznie, co nazywamy - hiperinflacją.
Dlaczego państwa lubią się zadłużać?	Państwa potrzebują pieniędzy na wydatki które podejmują. Państwo podobnie jak obywatele może się zadłużać albo u swoich obywateli albo za granicą.

Zakończenie

W ramach podsumowania zajęć nauczyciel może wykorzystać poniższe zestawienia państw według wybranych wskaźników:

[List of countries by GDP \(nominal\) per capita - Wikipedia](#)
[List of countries by GDP \(PPP\) per capita - Wikipedia](#)
[List of countries by GNI \(nominal\) per capita - Wikipedia](#)
[List of countries by GNI \(PPP\) per capita - Wikipedia](#)
[List of sovereign states by central bank interest rates - Wikipedia](#)
[List of countries by exports - Wikipedia](#)
[List of countries by imports - Wikipedia](#)
[List of countries by income equality - Wikipedia](#)
[List of countries by inflation rate - Wikipedia](#)
[List of countries by share of informal employment in total employment - Wikipedia](#)
[List of countries by labour force - Wikipedia](#)
[List of countries by labour productivity - Wikipedia](#)
[List of countries by minimum wage - Wikipedia](#)
[List of sovereign states by percentage of population living in poverty - Wikipedia](#)
[List of countries by public sector size - Wikipedia](#)
[List of sovereign states by tax revenue to GDP ratio - Wikipedia](#)
[List of countries by unemployment rate - Wikipedia](#)

Praca domowa

Nauczyciel prosi uczniów aby poszukali w Internecie aktualnych danych na temat pięciu mierników makroekonomicznych wybranego państwa Unii Europejskiej, a następnie wskazali mocne i słabe strony badanej gospodarki.

Szukane dane to:

1. produkt krajowy brutto per capita
2. Stopa bezrobocia
3. Stopa inflacji
4. Deficyt budżetowy w relacji do PKB
5. Dług publiczny w relacji do PKB

Materiały dodatkowe:

Niezgoda – chleb powszedni ekonomistów

[Obserwator Finansowy: ekonomia, debata, Polska, świat](#)

Ekonomia pozytywna i normatywna – czym się różnią?

[Ekonomia pozytywna i normatywna - czym się różnią? - wzr](#)

Wskaźniki ekonomiczne: Główne rodzaje

[Wskaźniki ekonomiczne: Główne rodzaje | Rankia Polska](#)